

О.П. Цюняк, С.А. Недільський, м. Івано-Франківськ
**ІННОВАЦІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ
В РЕАЛІЯХ ВОЄННОГО ЧАСУ**

//Неперервна педагогічна освіта ХХІ століття: зб. матеріалів ХХ Міжнародних педагогічно-мистецьких читань пам'яті проф. О.П. Рудницької / [наук. ред.: Г.І. Сотська, М.П. Вовк]. Вип. 6 (18). Чернівці: Букрек, 2023. 179 с. (С.77-80)

Модернізація системи освіти України в реаліях воєнного часу актуалізує проблему професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів, котрі повинні володіти навичками ефективної комунікації, легко адаптуватися до змін та вимог соціального середовища, уміти долати різні випробування та стреси, ставитися позитивно до життя, продуктивно працювати у команді, а також здатні до самоорганізації, саморефлексії, педагогічної творчості і партнерства тощо.

Беззаперечно, роль сучасного вчителя, рівень його підготовки є важливими для реалізації основних положень Концепції «Нова українська школа». Міністерством освіти і науки України спільно з Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України розроблено Концепцію розвитку педагогічної освіти в Україні (2018), спрямовану на вдосконалення системи педагогічної освіти як основи підготовки педагогічних працівників нової генерації, створення умов для залучення до педагогічної діяльності фахівців інших професій та забезпечення умов для становлення і розвитку сучасних альтернативних моделей безперервного професійного та особистісного розвитку педагогів.

Відповідно до Концепції, успішна професійна діяльність педагогічного працівника вимагає безперервного навчання в умовах динамічних змін та здатності адаптуватися до них. Набуття педагогічними працівниками компетентностей та особистих здатностей, у тому числі, в технологіях електронного навчання, медіаграмотності, інформаційної та кібербезпеки, а також основ андрогогіки є необхідною умовою їх безперервного професійного розвитку [3].

Введення воєнного стану на території України 24 лютого 2022 р. через військову агресію росії проти України значною мірою вплинуло на всі сфери

життя українців. Тому в умовах сьогодення організація освітнього простору у закладах освіти повинна відбуватися з урахуванням безпекової ситуації за допомогою очної, дистанційної або змішаної форм роботи. Важливо зазначити, що досвід віддаленої роботи під час поширення коронавірусної хвороби став у нагоді і при введенні воєнного стану.

Переконані у тому, що освітнє середовище, в якому перебувають майбутні учителі початкових класів в нових соціальних умовах, має бути не лише безпечним, а й розвиваючим, інформативним, змістовним, цікавим, спрямованим на їхній інтелектуально-емоційний розвиток. Створення безпечних умов перебування студентів у закладах вищої освіти включає облаштування внутрішнього простору приміщень укріплених та облаштування групового простору для організації різних видів діяльності.

Вважаємо, що нині в існуючих умовах воєнного стану усім учасникам освітнього процесу важливо володіти елементарними навичками самопомогі та психологічної підтримки у стані стресу, подолання тривожності, нападів панічної атаки тощо. Адже здобувачі вищої освіти та їхні викладачі є своєрідними об'єднаннями, які підтримують один одного, допомагають, мають можливість не лише навчатися і навчати, але й формувати своєрідні професійні осередки. В умовах воєнного стану, коли навчання проходить дистанційно, викладач повинен ще більше уваги приділяти спілкуванню зі студентами, звертати увагу на їхній психічний стан, уточнювати можливості підготовки до занять, проводити додаткові консультації за умови, якщо здобувач не мав можливості приймати участь у навчальному процесі з всією групою. І тут незамінним є процес цифровізації [4, с. 21].

Важливим показником якості освітнього процесу є створення сучасного інформаційного простору – доступного, безпечного, розвивального та орієнтованого на особистісний розвиток молоді задля реалізації їхньої індивідуальної траєкторії із застосуванням інноваційних технологій, освітніх програм. На нашу думку, доцільно використовувати синхронне і асинхронне навчання. Синхронне, коли відбуваються онлайн заняття зі студентами, а асинхронне навчання – це процес, коли викладач записує відеозаняття для самостійного опрацювання. Звичайно, як і будь-який процес, перехід закладів вищої освіти на дистанційну форму, має не лише позитивні риси, а й негативні. До позитивних відносять: можливість здобувачів освіти поєднувати ресурси міжнародних освітніх платформ із контентом власних розробок, що сприяє розвитку власного ІТ-потенціалу; виникнення необхідності зміни кваліфікаційних вимог до професорсько-викладацького складу (викладачі починають застосовувати цифрові технології, онлайн-курси); швидке реагування на зміни на ринку праці; створення електронних бібліотечних ресурсів усіх закладів вищої освіти світу, доступність навчальних матеріалів найкращих викладачів для всіх, хто навчається, шляхом розміщення їх на хмарних сервісах; впровадження інноваційних методів навчання» [1]. Недоліками дистанційного навчання є відсутність особистісного спілкування здобувачів вищої освіти між собою та з викладачем, спілкування лише у

мережі спричиняє накопичення негативних емоцій, замкнутість, відсутність комунікаційних здібностей тощо.

Стратегія впровадження змішаного навчання в діяльність закладів вищої освіти повинна складатися з таких блоків (елементів, етапів): визначення цілей, обрання певної моделі, здійснення технічного, кадрового, методичного та нормативного забезпечення. Змішане навчання дає змогу поєднувати використання цифрових освітніх ресурсів і різноманітних онлайн-послуг для реалізації освітньої діяльності. Зокрема, зацентруємо увагу на засобах, які можуть здійснити таке поєднання: системи управління навчанням (Moodle, aTutor, ILIAS тощо), навчальні онлайн-курси (EdEra, Prometheus, Coursera, edX, Udacity, Duolingo тощо), засоби для створення освітніх ресурсів та об'єктів (конструктори тестів, форм, анкет, інтерактивних завдань), засоби для комунікації та зворотного зв'язку, засоби організації спільної діяльності (здебільшого на основі хмарних технологій), засоби для створення співтовариств (соціальні мережі, форуми, блоги), засоби планування навчальної діяльності (електронні журнали, календарі тощо). До прикладу, у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника студенти працюють на єдиній платформі Google Classroom, що об'єднує корисні сервіси Google, організовані спеціально для навчання. Це сервіс, що пов'язує Google Docs, Google Drive і Gmail, Google Meet дозволяє організувати онлайн-навчання, використовуючи відео-, текстову та графічну інформацію. Викладачі проводять тестування, мають змогу контролювати, систематизувати, оцінювати діяльність, переглядати результати виконання вправ, застосовувати різні форми оцінювання, коментувати й організовувати ефективне спілкування зі здобувачами вищої освіти в режимі реального часу. Особливо перспективними є: кейс-технологія, що базується на використанні наборів (кейсів) текстових, аудіовізуальних та мультимедійних навчально-методичних матеріалів та їх розсиланні для самостійного вивчення тими, хто навчається, з організацією регулярних консультацій з викладачами традиційним або дистанційним способом; мережева технологія, що базується на використанні мережі Інтернет і технології, що використовують можливості локальних і глобальних обчислювальних мереж для забезпечення студентів навчально-методичними матеріалами та інтерактивної взаємодії між викладачем і здобувачами вищої освіти [2, с. 232–236].

Таким чином, із вище зазначеного можна зробити висновок, що нині сучасні заклади вищої освіти не лише повинні забезпечувати освітній процес, а й стати майданчиком для створення інновацій, реалізації проєктів, створення науково-освітніх on-line платформ, персоніфікованих освітніх траєкторій. Майбутній учитель початкових класів повинен орієнтуватися в інформаційному просторі, одержувати інформацію, яка є основним ресурсом цифрової освіти, та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог професійної діяльності (створювати текстові документи, таблиці, малюнки, діаграми, презентації; використовувати Інтернет-технології, локальні мережі, бази даних; розробляти власні електронні продукти (електронні розробки уроків; електронні підручники, навчальні програми, демонстраційний матеріал); має оволодіти новими знаннями і уміннями, що допоможуть

комфортно працювати та бути конкурентоспроможним в освітньому просторі інформаційного суспільства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про деякі питання організації роботи закладів фахової передвищої, вищої освіти на час воєнного стану: наказ Міністерства освіти і науки України

№235 від 07.03.2022 року. URL:
https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/85884/.

2. Цюняк О.П., Розлуцька Г.М. Змішане навчання як інноваційна форма організації освітнього процесу у закладах вищої освіти. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота». – Вип. 2(49). – 2021. – С. 232-236.

3. Цюняк О.П. Професійна підготовка майбутніх вчителів початкових класів в умовах цифрової трансформації освіти: монографія. – Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2021. – 335 с.

4. Як організувати освітній процес в умовах війни: поради Державної служби якості освіти. URL: <https://sqe.gov.ua/yak-orga-nizuvati-osvitniy-proces-v-umo/>.